

NORGES LUFTSPORTFORBUND

KVALITETSHÅNDBOK

*Norges Luftsportforbunds
kvalitetssikringssystem*

Innholdsfortegnelse

Kvalitetshåndboken	3
1. NLFs mål og strategier.....	3
2. Organisering og ansvar.....	4
3. Regelverk og rammebetingelser	5
a. Lover og forskrifter	5
b. NLFs lover og vedtekter.....	6
c. Godkjenning og tilsyn fra offentlig myndighet.....	7
4. Seksjonenes sikkerhetssystemer.....	8
5. NLFs rapporteringssystem	8
6. Ledelsens gjennomgang.....	9
7. Kvalitetsrevisjon.....	10

Kvalitetshåndboken

Kvalitetshåndboken er Norges Luftsportforbunds (NLF) overordnede dokumentet i NLFs kvalitetssikringssystem. Håndboken er et styringsdokument for å ivareta kvaliteten og sikkerheten i NLF. Kvalitetshåndboken gir en samlet oversikt over organisering og ansvar, mål og strategier, ledelse og internkontroll i organisasjonen, samt gjeldende regelverk. Håndboken er vedtatt av forbundsstyret i NLF den 15. juni 2016 og versjon 1.0 gjøres gjeldende fra 1. juli 2016.

Kvalitetssikringssystemet skal bidra til at NLF når sine mål både på operativ drift og etterlevelse av regelverket, slik at luftsporten kan utvikles positivt både med hensyn til innhold, omfang og sikkerhet.

Kvalitetssikringssystemet er et dynamisk system, som fortløpende skal evalueres og oppdateres i henhold til virkeområder, lover og forskrifter. Kvalitetssikringssystemet består av håndbokssystemet, NLFs rapporteringssystem og NLFs kvalitetshåndbok.

Kvalitetshåndboken er det overordnede dokumentet i NLFs håndboksystem, som består av:

Kvalitetshåndboken

A – Ballonghåndboken

B – Fallskjermhåndboken

C – HG/PG-håndboken

D – Mikroflyhåndboken

E – Modellflyhåndboken

F – Skolehåndboken for motorfly

G – Seilflyhåndboken

Personalhåndboken

Det er generalsekretæren, etter fullmakt fra forbundsstyret, som har ansvar for å oppdatere kvalitetshåndboken og personalhåndboken. Ansvar for å etablere og oppdatere håndbøkene til den enkelte seksjon påhviler fagsjef innen hver seksjon.

1. NLFs mål og strategier

Luftsportsforbundets formål

Å fremme luftsport i Norge og representere norsk luftsport internasjonalt, slik det er beskrevet i NLFs lov.

NLFs hovedmål

Alle luftsportsutøvere i Norge skal ha gode rammevilkår for sine aktiviteter, slik at disse kan utvikles positivt med hensyn til både innhold og omfang, og under ivaretagelse av en tilfredsstillende sikkerhet.

NLFs langtidsplan og budsjett for den enkelte periode regulerer de strategiske satsningsområdene. Den presiserer forbundets mål, beskriver hvilke aktiviteter som skal gjennomføres for å nå målene og angir en plan for gjennomføring. Målene for den enkelte periode finnes på følgende lenke: [NLFs langtidsplan](#).

2. Organisering og ansvar

Oppgaver og ansvar i NLF

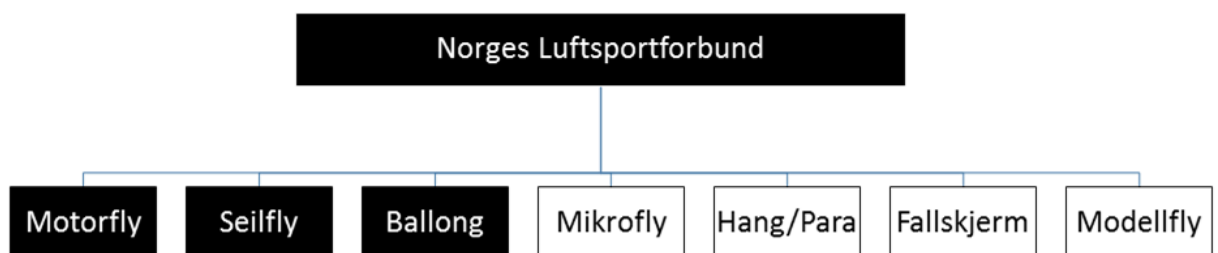
Styreinstruksen og delegasjonsreglementet for NLF angir oppgaver, roller og saksbehandlingen i forbundsstyret, generalsekretærens (daglig leders) myndighet, prokura og instruks for seksjonsstyrene.

Organisering

Norges Luftsportforbunds øverste organ er Luftsportstinget som avholdes hvert annet år, gjerne i mars/april måned.

Norges Luftsportforbunds syv idretter (aktiviteter) er organisert i seksjoner som er underlagt Luftsportstingets og Forbundsstyrets instruksjonsmyndighet. Seksjonenes formål er å gjennomføre NLFs formålsparagraf ved å utvikle og drive sin idrett på landsbasis. Seksjonsmøtet, som avholdes i tilknytning til Luftsportstinget, er seksjonens høyeste myndighet internt i seksjonen. Mellom seksjonsmøtene ledes seksjonene av et styre (seksjonsstyre) valgt på seksjonsmøtet.

Sekretariatet ledes av en generalsekretær ansatt av forbundsstyret. Generalsekretæren har ansvaret for forbundets daglige virksomhet og ansetter nødvendige funksjonærer. I samråd med seksjonsstyrene ansettes det personell til å ivareta seksjonenes faglige og administrative oppgaver.

Fagområder i sorte bokser (hvit tekst) representerer virksomhet under direkte tilsyn av Luftfartstilsynet (LT) eller Norsk Luftsportstilsyn (NLT), mens områder i hvite bokser (sort tekst) er underlagt sikkerhetssystemer.

3. Regelverk og rammebetingelser

Regelverket er etablert for å bidra til sikkerheten i utøvelsen av luftsport. Lover og forskrifter som regulerer luftsporten er i stor grad operasjonalisert og fremkommer blant annet i NLF samlede håndbokssystem. Håndbokssystemet må til enhver tid være oppdatert. Endringer i regelverket medfører at håndbokssystemet må gjennomgås for å følge opp at endringene implementeres i praksis.

NLFs kvalitetsrevisjonssystem baserer seg på de til enhver tid gjeldende lover og forskrifter.

Lover og forskrifter som fremkommer i pkt a. er vedtatt av myndighetene og gjelder for de delene av virksomheten som omtales i regelverket. Lov og regelverk som fremkommer i pkt b. er lokale lover som er vedtatt av Luftsportstinget.

Alle lover og forskrifter i dette dokumentet har linker til det gjeldende regelverket. Listen er per dags dato (01.05.2016), ikke uttømmende.

a. Lover og forskrifter fra sentrale myndigheter

- [Lov om luftfart \(luftfartsloven\)](#)
- [BSL B 2-3 Forskrift om vedlikehold av flymateriell for ikke-erhvervsmessig luftfart](#) (vedlikeholdsforordningen - privat)
- [BSL B 2-5 Forskrift om tekniske krav mv. for sivile luftfartøy med startmasse \(MTOW\) inntil 495 kg](#)
- [BSL D 4-1 Forskrift om krav til seilflygere](#)
- [BSL D 4-2 Forskrift om sivil fallskjermhopping](#)
- [BSL D 4-3 Forskrift om flygeoppvisning](#)
- [BSL D 4-4 Forskrift om slepeflyging](#)
- [BSL D 4-5 Forskrift om krav til ballongførere](#)
- [BSL D 4-6 Forskrift om krav til motorseilfly](#)
- [BSL D 4-7 Forskrift om krav til bruk av hangglider og paraglider](#)
- [BSL D 4-8 Forskrift om flyging med mikrolette luftfartøy](#)
- [Forskrift om varslings- og rapporteringsplikt ved luftfartsulykker og luftfartshendelser mv](#), kapittel A, D og E

- [Forskrift om utdanningsorganisasjoner for flygeinformasjonstjenestepersonell](#)
- Forskrift om luftfartøy som ikke har fører om bord mv
<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2015-11-30-1404>
- Forordning (EU) No 376/2014
- [Forskrift om kontinuerlig luftdyktighet mv. \(vedlikeholdsforskriften\).](#)
Forordning (EU) No2015/1018
- [Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter \(Internkontrollforskriften\)](#)

b. NLFs lover og vedtekter

NLF og tilsluttede klubber er underlagt Norges Idrettsforbund (NIF's) lover og bestemmelser.

Klubbene skal ha en lov som er basert på lovnorm for klubber tilsluttet NIF. Styret i Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF) vedtok 10. mars 2008 at hele norsk idrett skal kreve [politiattest](#) mot seksuelle overgrep mot barn.

Luftsportstinget 7. april 2013 vedtok ny Lov for Norges Luftsportforbund, tilpasset ny lovnorm for særforbund i NIF. Den nye loven er godkjent av NIF 8. mai 2013.

- [Lov for Norges Luftsportforbund](#) (med endring av 7. april 2013)
- [Bestemmelser om personlig medlemskap og kontingenter](#) (med endringer av 18. mars 2007)
- [Styreinstruks og delegasjonsreglement](#) (vedtatt 21. februar 2015)
- [Bestemmelser om saksbehandling og klagebehandling av faglige vedtak](#) (vedtatt 21. februar 2015)
- [Konkurransereglement](#) (utgave 4. juni 2012)
- [Statutter for hederstegn](#) (med endringer av 7. april 2013)
- [NLFs økonomiske klubbforsikring.](#)

c. Godkjenning og tilsyn fra offentlig myndighet

Ballongflyging

Luftfartstilsynet (LT) er godkjennende myndighet for NLF/Ballongseksjonen på områder som ikke gjelder utdanning og lisensiering. Fra 1. januar 2016 er det Luftsportstilsynet (LST) som er ansvarlig nasjonal myndighet for utdanning og lisensiering av ballongførere.

Fallskjermhopping

Luftfartstilsynet (LT) er godkjennende myndighet for sikkerhetssystemet til NLF/Fallskjermseksjonen og fører tilsyn med NLFs etterlevelse av regelverket og godkjent sikkerhetssystem når det gjelder fallskjermhopping.

Hanggliding/Paragliding

Luftfartstilsynet (LT) er godkjennende myndighet for sikkerhetssystemet til NLF/Hang- og Paraglidersseksjonen og fører tilsyn med NLFs etterlevelse av regelverket og godkjent sikkerhetssystem når det gjelder hanggliding, paragliding og speedrider.

Mikroflyging

Luftfartstilsynet (LT) er godkjennende myndighet for sikkerhetssystemet til NLF/Mikroflyseksjonen og fører tilsyn med NLFs etterlevelse av regelverket og godkjent sikkerhetssystem når det gjelder mikroflyging.

Modellflyging

Modellflyging foregår iht. NLFs sikkerhetssystem «Modellflyhåndboka» og Luftfartstilsynets «Forskrift om luftfartøy som ikke har fører om bord mv». NLF fører tilsyn med etterlevelse av regelverket.

Motorflyging

Luftfartstilsynet (LT) er godkjennende myndighet for sikkerhetssystemet til de motorflyklubber som benytter NLFs skolehåndbok i sin skolevirksomhet. Luftfartstilsynet fører tilsyn med flyskolene som er underlagt motorflyklubbene og etterlevelse av regelverket.

Seilflyging

Luftfartstilsynet (LT) er godkjennende myndighet for NLF/seilflyseksjonen på områder som ikke gjelder utdanning og lisensiering. Fra 1. januar 2016 er det Norsk Luftsportstilsyn som er ansvarlig nasjonal myndighet for utdanning og lisensiering av seilflygere.

4. Seksjonenes sikkerhetssystemer

Med sikkerhetssystem menes et samlet og helhetlig system for de ulike luftsportsaktivitetene i NLF. Systemet skal være grunnlaget for utøvelsen av de ulike aktivitetene, og all aktivitet skal skje i samsvar med dette. NLF er eier av sikkerhetssystemene til seksjonene, bortsett fra for Motorflyseksjonen, der NLFs skolehåndbok kun ivaretar de klubber som benytter seg av NLFs opplæringsprogram til PPL/LAPL og tilhørende rettigheter.

- A – Ballonghåndboken
- B – Fallskjermhåndboken
- C – HG/PG-håndboken
- D – Mikroflyhåndboken
- E – Modellflyhåndboken
- F – Skolehåndboken for Motorfly
- G – Seilflyhåndboken

De aktivitetsspesifikke håndbøkene, med unntak av Motorflyseksjonen, er seksjonenes sikkerhetssystemer og må derfor etterleves av alle utøvende ledd i NLF. Sikkerhetssystemene skal som et minimum inneholde:

- Kompetanseplan
- Regler for oppdatering av kompetanse
- Regler for utstedelse og fornyelse av kompetansebevis, samt tilbakekalling av kompetansebevis
- Operative prosedyrer og instruksjoner
- Sikkerhetsbestemmelser for aktiviteten
- Prosedyre for rapportering til NLF, jf. NLFs rapporteringssystem
- System for sikring av at planer, instruksjoner, prosedyrer og bestemmelser oppdateres og etterleves

Det er seksjonenes fagsjefer som er ansvarlig for at håndbøkene er oppdatert og til enhver tid godkjent av overordnede myndigheter, der dette kreves.

5. NLFs rapporteringssystemer

NLFs rapporteringssystemer skal benyttes ved rapportering om hendelser og avvik.

Motorflyseksjonen, Mikroflyseksjonen og Seilflyseksjonen har sin rapporteringsplikt i henhold til (EU) No 376/2014 og nr 2015/1018. Rapporteringen gjøres til LT (Motorfly) og i NLFs rapporteringssystem. (Skal utvikles.)

Per i dag benyttes det en rekke ulike rapporteringsmetoder i NLF. Samtlige rapporteringssystemer må kunne levere data på hendelser og avvik innen respektive ansvarsområder til Generalsekretær og Kvalitetssjef på nærmere bestemte tidspunkt.

Her bør det på sikt etableres et felles rapporteringssystem for de av seksjonene som ikke har et systematisk rapporteringssystem i dag. Målet er ikke at alle har det samme rapporteringssystemet, men at data som rapporteres kan benyttes i kvalitetssikringsarbeidet og at det tilfredsstillende forskriftsmessige krav.

6. Ledelsens gjennomgåelse

For å ha tilstrekkelig kontroll og nødvendig kunnskapsgrunnlag for styring må ledelsen systematisk følge opp status i forhold til NLFs ulike målsettinger og strategier. I sin gjennomgang må ledelsen også følge opp om de føringer og krav som den har gitt tidligere, er ivaretatt. Informasjonen som fremkommer i ledelsens gjennomgåelse gir grunnlag for å reagere og eventuelt justere kursen. Ledelsens gjennomgåelse skal utføres minimum én gang per år. Kursjusteringer og nye styringssignaler utformes ved å oppdatere styringsparametere og årlige krav. Styringsparametere er blant annet NLFs egne målsettinger, regelverkskrav og organisasjonens egne krav. Et av grunnlagene for ledelsens gjennomgåelse vil være NLFs rapporteringssystem og gjennomførte kvalitetsrevisjoner.

Ledelsen skal i sin gjennomgåelse:

- Følge opp de mål som er satt
- Gjøre korrigerende tiltak
- Vurdere oppfølgingen av korrigerende tiltak
- Følge opp resultatene av kvalitetsrevisjonene
- Følge opp ledelsens tidligere gjennomganger
- Sørge for at internkontroll og styringssystem for aktivitetene er hensiktsmessige, tilstrekkelige og effektive og at det tilfredsstillende relevante krav i regelverket og rammebetingelsene

Oppfølging av forbedringstiltak og korrigerende tiltak gjøres ved at resultatene fra NLFs rapporteringssystem gjennomgås og sammenliknes med de korrigerende tiltak. Ledelsen går detaljert gjennom de hendelser og avvik som er rapportert gjennom året. Diskusjon skal omfatte årsaken til hendelser og avvik og hvordan disse er håndtert.

Det skrives et referat fra ledelsens gjennomgang som dokumenterer hva som er gjennomgått og hvilke tiltak som ble iverksatt etter gjennomgangen.

Resultatene fra ledelsens gjennomgåelse skal omfatte beslutninger og tiltak vedrørende:

- Hvilke tiltak som må iverksettes
- Hvem som er ansvarlig for at tiltakene iverksettes
- Frister og ressursbehov

Det er generalsekretæren som er ansvarlig for ledelsens gjennomgåelse.

7. Kvalitetsrevisjon

Kvalitetsrevisjoner gjennomføres av NLFs kvalitetsrevisor. Revisjonen gjennomføres på bakgrunn av en risikovurdering og behov uttrykt fra ulike nivå i organisasjonen. Informasjon som danner grunnlag for en risikovurdering er luftsportens art, ledelsens gjennomgåelse, avviksrapporteringer, resultatrapportering mv. Revisjon gjennomføres minimum en gang per år på utvalgte områder og i henhold til en gjennomført risikovurdering.

Kvalitetsrevisjoner gjennomføres etter en utarbeidet plan i NLFs *Kvalitetsrevisjonssystem*. Kvalitetsrevisjonen, som bidrar til større grad av etterlevelse av regelverket er med på å øke sikkerheten i utøvelsen av de ulike luftsportene. Revisjonene utføres både på seksjonsnivå og med klubbene tilsluttet NLF. Revisjonene skal undersøke etterlevelse av lover, forskrifter, NLFs lov, sikkerhetssystemer (håndbøker), rapportering av avvik og hendelser og bruken av NLFs rapporteringssystem.

Det er utarbeidet kontrolldokumenter for de deler av lovverket som er knyttet til utøvelsen av luftsport i NLF, dette inkluderer seksjonenes håndbøker - sikkerhetssystemene. Kontrolldokumentene er åpne og tilgjengelig for alle deler av organisasjonen.

NLFs *Kvalitetsrevisjonssystem* revideres ved behov (endringer i regelverket), men minst én gang per år. Kvalitetsrevisor, på oppdrag fra generalsekretæren, gjennomfører kvalitetsrevisjonene og er ansvarlig for at kvalitetsrevisjonssystemet oppdateres.